

WHITE PAPER
LONDON

URBANE VIRKSOMHEDER

STUDIETUR TIL LONDON SEPT. 2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Indledning	3
Om King's Cross.....	4
Definitioner og afgrænsninger	5
Hubs & clusters	7
Om at facilitere hubs & clusters	8
Om London.....	10
Fra de store linier til relationerne	11
Hubs & clusters - på den store klinge	12
Mangfoldigheden og diversiteten som væksthormon.....	15
Spørgsmål til det videre forløb	16

Tekst:

Henrik Poulsen, Nordic City Network

Layout:

Stina Anderson

Bild:

Hannah Wadman, Henrik Poulsen, Linda Apelgren
Nordic City Network

INDLEDNING

Følgende er et forsøg på at samle indtryk og refleksioner fra en tredages studietur til London med fokus på urbane virksomheders placering og vækstvilkår i London, nærmere betegnet området King's Cross.

I studieturen deltog repræsentanter fra 12 af NCN's medlemsbyer, og det er allerede nu besluttet, at temaet om urbane virksomheder skal indgå i det kommende Master Class forløb under NCN senere i 2016 og i løbet af 2017. Byernes ramme om fremtidens værdiskabelse i moderne urbane virksomheder, og hvordan en sådan udvikling kan understøttes, kan også meget vel blive et tema for det første politiske "topmøde" mellem NCN's politikere, der er berammet til den 7. februar 2017.

Studieturen fandt sted fra søndag den 18 september til tirsdag den 20 september og var en intens blanding af meget engagerede indlæg og besøg i en række virksomheder og institutioner i området King's Cross.

Programmet vedlægges som bilag og i det følgende refereres til forskellige indlæg undervejs i dette program.

OM KING'S CROSS

Navnet går helt tilbage til den romerske tid og var måske allerede i oldtiden et knudepunkt, der fra 1700 tallet blev det afgørende afsæt for at komme nordpå i landet. Med færdiggørelse af den næsten 14 km lange Regent's Canal i 1820 blev området King's Cross på sindrig vis med Themsens som hovedfærdselsåre forbundet med de større industribyer i den nordlige del af landet. Få år senere i 1824 fik området tilført endnu en betydningsfuld faktor i form af The Imperial Gas Light and Coke Company, og næsten samtidig placerede The Great Northern Railway deres London terminal i området for jernbaneforbindelserne mod nord.

Endnu frem til 2000 var seks store gasbeholdere i funktion i King's Cross som et symbol på industri-

epoken, men mange år forinden var det industrielle eventyr klinget af. Talrige fabriksbygninger stod forladte, og de tilbageblevne indbyggere blev i stigende grad også jobløse. En økonomisk og social deroute var sat ind, men endnu engang blev jernbanen måske katalysatoren for ny udvikling. Med udbygningen af St. Pancras' internationale terminal og dermed koblingen til den nye kanalforbindelse i begyndelsen af det nye årtusinde var grunden lagt til en række nye investeringer i området ud over de 2.5 mia. pund, der alene var blevet allokeret til infrastruktur. I hvert fald blev jernbanen måske indirekte katalysator for bl.a. det nyrenoverede Pancras Renaissance Hotel og det voluminøse Francis Crick Institute – for som det blev sagt under besøget på Visitor's Centre i King's Cross af en meget dedikeret formidler: "It's all about changing the terrible reputation of King's Cross"!

DEFINITIONER OG AFGRÆNSNINGER

Den naturlige grundpræmis for en urban virksomhed er, at den fysisk er placeret i et tæt befolket, urbant område, men dens egen fysiske tilstedeværelse er imidlertid ikke en tilstrækkelig endelige fyldstøgende definition på begrebet.

Industrialderens virksomheder var også placeret meget bynært og tiltrak arbejdskraft fra byen men kan ikke i moderne form betegnes som urbane, fordi de ikke var indlejret i byens øvrige liv.

Fysisk placering er ikke i sig selv interessant, når vi taler om urbane virksomheder. Det interessante er interaktionen mellem virksomheden og omverdenen i al sin kompleksitet. Interaktionen byder imidlertid umiddelbart på to betragtningsmåder. Det er relativt enkelt at forstå det, man ser og hører "ude fra og ind" i form af, at man får præsenteret en række institutioner, virksomheder og måske netværk, der betjener dem, men det er til gengæld væsentligt mere vanskeligt at få kortlagt, hvorledes de enkelte virksomheder agerer og forstår sig selv "inde fra og ud" fra virksomheden selv og til det omgivende samfund, og hvordan den interaktion udvikler sig set inde fra virksomhedens egen dagligdag.

Som det meget klart blev udtrykt af programmets første forelæser Kat Hanna søndag aften, så er der for den moderne urbane virksomhed tale om en form for udvikling i tre faser eller positioner startende med, at man kan betragte virksomheden eller institutionen som et selvstændigt campus. Næste fase eller position er en form for klyngedannelse, hvor flere eller måske lige frem mange virksomheder inden for samme fagområde er koncentreret i det samme geografiske område – og endelig til sidst den moderne form, som King's Cross er præget af, og som mange i området forsøger at understøtte fra forskellige vinkler; nemlig den indlejrede vidensvirksomhed (embedded) dvs. den virksomhed, der helt bevidst og integreret i sin dagligdag bruger byen og dens faciliteter; ja endog er afhængig af at kunne bruge byens mangeartede faciliteter og netværk som en uundværlig del af sin egen udvikling.

Det er ikke givet, at man skal betragte de tre positioner som faser på en tidslinie. De kan også betragtes som tre forskellige typer af urbane virksomheder, der eksisterer parallelt i den samme by eller i det samme kvarter, men betegner tre ret forskellige måder at forholde sig til omgivelserne på. Begrebet den urbane virksomhed giver under alle omstændigheder associationer til både teorier og forestillinger om "kritisk masse" og om klynger eller "hubs" i mere klassisk aftapning med mulighed for at repetere diverse klyngeteorier.

Campus – Cluster - embedded

Uden at gå i for mange detaljer kan man måske hurtigt hæfte sig ved de to traditionelle grundpositioner i klyngeteorierne. Den ene udgøres naturligvis af amerikaneren Michael Porter, der betragter klynger ud fra et strategisk, erhvervspolitisk vækstperspektiv. Den tilgang til teorien har jo gået sin sejrsgang over store dele af den vestlige Verden fra kommuner, regioner til f.eks. EU og andre store internationale sammenhænge. Den anden er en mere ledelsesmæssig og organisatorisk position, repræsenteret ved f.eks. nobelprismodtageren Paul Krugman, der er optaget

af, hvordan en klynge dannes og vokser internt som et selvstændigt fænomen.

Både Porter og Krugman kommer faktisk ind på forskellige betragtninger om en klynges egen kritiske masse; altså dens volumen som en forudsætning for, at den kan generere sin egen vækst som selvforstærkende organisme, naturligvis altid under påvirkning af de samfundsøkonomiske konjunkturer.

Tanken om klynger er imidlertid meget ældre. Alleerede i 1890 beskrev økonomeren Alfred Marshall i sit berømte værk "Principles of Economics", hvordan virksomhederne i en klynge kan dele viden og tiltrække specialiseret arbejdskraft. Tankevækkende nok var det bl.a. den britiske tekstilindustri, der lagde empiri til Marshalls epokegørende observationer. Tekstilindustrien forsvandt, og ideen om klynger blev fortrængt, indtil den blev genopdaget af Porter tilbage i 1990'erne, nogenlunde samtidig med, at man også i stigende grad begyndte at beskrive og arbejde med Triple Helix modellerne om synergiene mellem vidensinstitutioner, offentlige myndigheder – og private virksomheder.

I forhold til netop at forstå og lokalisere klynger og hubs pegede Kat Hanna i sit oplæg på tre helt afgørende faktorer, som også blev gentaget senere i programmet som rammevilkår af vital betydning:

- Skills (adgang til/rekruttering af/tiltrækning af kompetencer)
- Finanser (adgang til risikovillige investorer og lån)
- Fysiske rammer (funktionalitet, adgang til kreative kvaliteter og styring af omkostninger – sidstnævnte med en vis sammengæng til finanserne)

I den udstrækning, at kunderne enten befinder sig i området, eller føler sig tiltrukket af, at virksomheden er placeret i et bestemt område sammen med andre beslægtede virksomheder, er det selvsagt også af stor selvstændig betydning for virksomheden.

At være en del af en klynge eller en "hub" understreger således også, at man er en del af et konkurrencefællesskab, og at man kan klare sig i konkurrencen vel at mærke.

Set fra et nordisk synspunkt er især "indlejringen" (embeddedness) interessant, fordi vores nordiske byrum indeholder kvaliteter og faciliteter, som så indlysende kan koble de moderne vidensvirksomhe-

Bildt: Kat Hanna

ders produktion og værdiskabelse sammen med det, der er af særlig værdi for virksomhedens vigtigste råstof; nemlig dens medarbejdere.

Kigger man på et tværsnit af NCN's medlemsbyer i forhold til førnævnte tredeling, er der ingen tvivl om, at den mere traditionelle "klynge" vel fortsat er den mest fremherskende. Det er den, vi overvejende kender fra forsker- og erhvervsparkerne i tilknytning til vores universiteter eller i de særlige udviklingsområder, der også kan lokaliseres typisk i periferien af nogle af vores medlemsbyer.

Den integrerede vidensvirksomhed er imidlertid på vej frem. Den lokaliserer sig helt inde i bymidten, måske i tilknytning til byernes havneudvikling eller tæt på nye campusområder i bymidten. Måske fungerer den i dagligdagen ikke så meget anderledes end alle andre virksomheder, men den erkender måske netop som noget nyt, at hele dens eksistens og udviklingsmuligheder er tæt vævet ind i den urbane kultur, som den indgår i.

Studieturen i London afsluttedes med besøget i to meget digitaliserede og mediefokuserede virksomheder. For en udenfor stående havde de to virksomheder to træk til fælles: Man kunne ikke bare gå ind af døren/porten, som man almindeligvis kan i en virksomhed i provinsen. Man skulle lukkes ind og til dels registreres. Når man til gengæld var inde, var det umuligt at lokalisere, hvem der f.eks. var leder og hvem der var medarbejder. Fra et umiddelbart synspunkt var det svært at få øje på nogen hierarkiske eller autoritetsmæssige strukturer overhovedet. Medarbejderne – eller var det mon blot besøgende? - arbejdede forskellige steder, blot udstyret med en Ipad og en mobiltelefon. I begge tilfælde korte besøg, men de efterlod nu lysten til at være en flue på væggen med en antropologisk dagsorden under vingerne!

HUBS & CLUSTERS – OG NOGET OM PROPORTIONER

Om end ordene "hub" og "klynge" eller cluster synes at optræde lidt i flæng, er de alligevel ikke identiske. Ganske vidst er begge udtryk for steder, hvor nogen samles om noget, der er fælles eller har fælles træk, men ordet hub associerer også til et afsæt, en mellemstation på vej til noget andet, som en lufthavn, hvori man lander på vej mod noget andet. I praksis skal man måske forholde sig ret fleksibelt til de forskellige begreber, men der er måske alligevel en pointe i, at mens en traditionel virksomhedsklynge i hvert fald – igen betragtet – ude fra, kan se ud til at kunne lukke sig lidt om sig selv, så ligger der måske i ordet hub, at man bevidst ikke alene rækker ud til ens umiddelbare omgivelser men også rækker langt ud over dem.

En af udfordringerne ved at studere urbane virksomheders udvikling i en by som London, er naturligvis proportionerne. Den "kritiske masse" er næsten i enhver empirisk sammenhæng så meget større her, end den nogensinde kan blive i en gennemsnitlig nordisk by.

Det er til dels også tilfældet for de tre hubs, som Kat Hanna præsenterer her søndag aften som eksempler på interessante hubs i London i øjeblikket: London Cancer Hub, Francis Crick Institute og Croydon Tech City.

De to første udspringer af nogle meget store og potente institutioner i tilfældet London Cancer Hub f.eks. ICR The Institute of Cancer Research, en af Verdens mest indflydelsesrige forskningsinstitutioner og med en 100 år lang historie bag sig sammen med bl.a. The Royal Marsden, angiveligt Verdens første hospital, der siden sin start i 1851 har været dedikeret til cancerdiagnoser. Sammen med private fonde, Greater London Authority og den lokale London Borough of Sutton samt yderligere et par lokale universiteter, er der således tale om en meget magtfuld koalition af særdeles ressourcestærke partnere.

Tilsvarende er Francis Crick Institute for biomedicinsk forskning et resultat af en alliance mellem 6 af Storbritanniens mest succesfulde videnskabelige og akademiske enheder – The Medical Research Council (MRC), Cancer Research UK (CRUK), The Wellcome

Bild: Crick Institute

Trust, UCL (University College London), Imperial College London og Kings College, London.

Alene hovedsædet for Crick Institute aftvinger en vis ærefrygt for en skandinav, der sjældent ser over mere end fire-fem etager, når det drejer sig om forskningsinstitutioner.

Croydon Tech City har imidlertid en helt anden profil. Det er en privat initieret non-profit organisation, der forsøger at stimulere den klynge af teknologivirksomheder, der har slået sig ned i Croydon – en anden af Londons 32 bydele. I højere grad end de to øvrige hubs ligner Croydon Tech City måske mere en typisk lokal erhvervsfremmeorganisation, som den kendes fra de nordiske byer.

Men det er ikke størrelsen af de enkelt dele, der er det af gørande; derimod mangden av energi, der flyder mellem dem!

Francis Harry Compton Crick modtog i 1962 nobelprisen i medicin sammen med andre. Han publicerede sammen med James Dewey Watson i Nature i 1953 strukturen af DNA og de to blev dermed den moderne molekylære genetik's fædre.

OM AT FACILITERE CLUSTER & HUBS

Selv i en metropol som London er det ikke naturligt, at hubs kan klare sig selv og udvikle sig uden at blive faciliteret på den ene eller den anden måde. Med eksemplet i bydelen Croydon som førstehåndsindtryk kunne deltagerne mandag morgen stifte bekendtskab med en noget større facilitator: "Knowledge Quarter Center" i King's Cross.

Her har man samlet nogle af King's Cross mest magtfulde repræsentanter under samme paraply fra British Library – hvor præsentationen i øvrigt fandt sted – over Francis Crick Institute til en perlerække af andre mere eller mindre navnkundige kulturinstitutioner, museer, medievirksomheder og ikke mindst en vifte af Londons mange universiteter – samlet set en stigning fra 35 til 76 partnere på et par år. I sandhed et "konsortium", som man også kalder sig på den officielle website for samarbejdet.

Reelt er der tale om en blanding af et fælles udviklings-, markedsførings- og servicefællesskab med både bestyrelse, styregruppe og formand – og med fokus på fire interessante strategiske temaer; nemlig 1) vidensudveksling 2) samfunds- og fælles indsats 3) områdets bæredygtighed og liveability og 4) fælles vurdering af andre udviklingsmuligheder for King's Cross.

Finansieringen er næppe den store udfordring. Hver partner bidrager efter størrelse, så alle kan være med, og det sikrer formentligt et solidt økonomisk grundlag, hvor kritisk masse næppe heller er et problem – direkte adspurgt svarede den energiske leder og indpisker Jane Eastward, at man nok ikke skulle tilstræbe et så stort medlemstal, at man mistede den personlige relation til en enkelte partner i konsortiet.

Mange af konsortiepartnerne som universiteter og museer har en årelang historie bag sig i området, men ikke nødvendigvis en stærk tradition for at række ud over sig selv, og det er netop her, at Knowledge Quarter Center kommer ind i billedet.

Bild: Knowledge Quarter

Bild: King's Cross

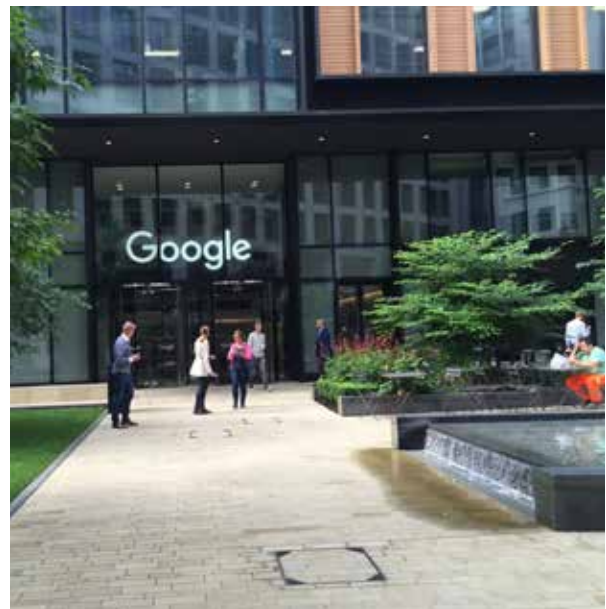
Bild: King's Cross

Som eksempel på én af de allerstørste partnere i samarbejdet gav udviklingschef Liz White en udlægning af British Librarys strategi for de kommende år, der bl.a. omfatter opbygning af særlige miljøer og rammer for innovation og entreprenørskab rundt omkring i landet ud fra princippet "living knowledge" – og når Verdens største bibliotek sætter sig i bevægelse, kan det næsten ikke undgå at kaste noget af sig.

Delegationen blev ledt videre på vejen ned mod Kings Cross Visitor Centre af et par unge energiske repræsentanter for et mere jordnært netværk i området "Urban Partners for Kings Cross, Euston & St. Pancras – en lokalt funderet organisation, der ikke mindst fokuserede på dagligdagen: Hvordan er forbindelseslinierne, trygheden og bymiljøet i det hele taget i denne pulserende del af London?

Og igen: det er brugerne – altså områdets egne aktører, der betaler for arbejdet med at udvikle området. Undervejs blev der spurgt til tilstedeværelsen af f.eks. den lokale kommune eller måske statslige interesser. De er der, men det er ikke det typiske

billede, og i modsætning til en traditionel skandinavisk tænkning: det er slet ikke en forudsætning for privat engagement, at det offentlige går foran. Snarere tværtimod, oftest spores en ganske udtalt skepsis mod offentlig indblanding, der anses for identisk med bureaukrati og stilstand.

OM LONDON

Som meget andet i Storbritannien er enkel- og enstrenghed sjældent et værdsat ideal. Med navnet London menes almindeligvis Greater London, som formelt set både er en region og et grevskab. Inde i midten af Greater London ligger City of London, eller blot The City eller måske the Square Mile, som angiver den omtrentlige størrelse. City udgør sit eget grevskab og anføres almindeligvis som en del af de i alt 32 bydele, der findes i London, idet City of London dog ikke er en bydel, men en selvstændig by. Det samme gælder principielt set for City of Westminster, men den administreres dog som almindelig bydel. Og så er der de 30 øvrige bydele, f.eks. Croydon (som nævnt ovenf.) der hver er ledet af eget valgt bystyre. Greater London styres af Greater London Authority, som består af borgmesteren og London Assembly med 25 valgte medlemmer. Den nye borgmester er Sadiq Khan, der således afløser den navnkundige Boris Johnson, der fortsætter sin politiske karriere som udenrigsminister i Theresa Mays nye regering. Borgmesteren og hans Assembly vælges for en fireårig periode.

FRA DE STORE LINIER TIL RELATIONERNE

Ud fra tanken om, at "embeddednes" på en eller anden måde afspejler komplekse relationer mellem fysiske omgivelser og mennesker er det oplagt bevæge sig fra de store linier de store imponante bygninger, de travle strøg til den menneskelige organisering.

På City of London University mødte deltagerne Nicola Bacon, leder af organisationen "Social Life", som er en såkaldt "social enterprise" under organisationen Young Foundation og stiftet i 2012. Social Life forsker i og udvikler initiativer inden for relationen mellem steder og mennesker og er i sit arbejde stærkt inspireret af to ledende sociale tænkere; nemlig Michael Young (deraf navnet Young Foundation!), sociolog og social entrepreneur, som etablerede Institute of Community Studies i 1954 med det formål at bringe sociale dimensioner ind i efterkrigstidens hektiske byplanlægning. Dernæst hentes inspiration fra Professor Sir Peter Hall, en verdenskendt og respekteret forsker i planlægning og i øvrigt tidligere Senior Research Fellow i netop Young Foundation.

Social Life stiller i deres arbejde det helt basale spørgsmål: hvad definerer egentlig sociale og geografiske grænser i en metropol som London, og på vej til et muligt svar kunne man her falde for fristelsen til at citere en indlægsholder på NCN-seminaret i Uppsala: En by består af sine gader og sine fortællinger – og man kunne føje til: de vigtige fortællinger videregives gennem de nære sociale relationer, børnene, familien og vennerne.

En vigtig kilde for Social Lifes arbejde kan findes på www.sociallife.co/publication/social-sustainability.

Et af diskussionspunkterne af betydning for at forstå, hvordan et område kan udvikle sig i retning af at blive en økonomisk kraftfuld "hub", er forestillingen om gentrificeringen – altså at med den økonomiske udvikling, etableringen af de mange specialiserede virksomheder, der tiltrækker højt udviklede kompetencer, så fortrænges også dele af den oprindelige befolkning af den simple grund, at prisstigningerne fører til en social sortering og udskillelse.

Også de nordiske byer har opmærksomheden rettet mod disse udviklingstræk, der trækker i retning af social polarisering, ensretning og manglende diversitet. Det er imidlertid også vigtigt at understrege, bl.a. på baggrund af en række amerikanske studier, at denne traditionelle gentrificering er stærkt omdiskuteret. Så stærkt, at nogen endog – især måske med afsæt i amerikanske forskning – har talt om the "myth of gentrification".

Alligevel er der næppe tvivl om, at i områder med en stærk økonomisk udvikling finder der ofte også sociale forandringer og forskydninger sted. Det er imidlertid ikke uvæsentligt, at en del af disse forandringer ikke nødvendigvis er direkte effekter af den økonomiske udvikling, men kan være affødt af en flerhed af andre forhold.

Til gengæld kan nye typer af borgere, der bliver tiltrukket af f.eks. nye kreative virksomheder i et område også være med til at stabilisere et kvarter eller et område.

Bild: Nicolai Bacon

HUBS & CLUSTERS – PÅ DEN STORE KLINGE

Med den myriade af potente universiteter, biblioteker, forskningsinstitutioner og tænketanke af snart sagt enhver slags råder London og England i det hele taget naturligvis over en voldsom analysekraft. Der findes mange analyser af, hvordan vidensøkonomien i London udvikler sig, og hvordan den lokaliseres i de enkelte områder. Der er også en mangfoldighed af analyser, der generelt sammenligner de kreative miljøer og virksomheder i England og London med tilsvarende i andre europæiske lande.

Både det første indlæg fra Kat Hanna og de sidste fra henholdsvis Professor Andy Pratt om kulturøkonomien og Rob Harris indlæg fra konsulenthuset Ramidus om udviklingen i "City of London" baserer sig på solide analyser af mange forskellige socioøkonomiske data. For udenforstående kan det være en udfordring – selv om man har adgang til at læse analyserne – umiddelbart at efterprøve deres data og metodegrundlag, fordi de ofte refererer til og bygger på endnu andre, tidligere analyser, som man i så fald også skulle kigge i kortene.

Andy Pratt forsker i selve kulturøkonomien – de kreative erhverv og deres betydning i forhold til den samlede produktion, både på europæisk og på nationalt plan. En af hans pointer er, at kulturøkonomien i Storbritannien ikke er en ny foreteelse. I virkeligheden startede den for mere end 50 år siden, men med samfundets almindelige digitalisering er der sket en eksplosion, både i produktion og i forbruget af kultur – og som han udtrykte det: erhvervets samlede computerkraft i England er væsentligt større end NASAs. 50% af al kulturproduktion i GB menes at finde sted i London, og det giver grundlag for nogle meget stærke miljøer. Alene i det nordlige/nordøstlige hjørne af London havde Pratt identificeret 9 markante klynger inden for kulturproduktion af forskellig slags.

Og der er to centrale observationer i forbindelse med disse klynger. Den første er, at de er meget sammensatte – altså multidisciplinære og deres meget forskellige virksomheder dygtige til at indgå i netværk med hinanden – i sandhed en "melting pot", som professor Pratt kaldte det – et udtryk, som

amerikanere ellers har patent på, når de skal beskrive etnisk diversitet, men her er det i givet fald også mange andre former for diversitet, der til sammen skaber en kraftfuld kulturøkonomi.

Bild: Andy Pratt

Den anden er, at kulturen opnår en betydning i området, der gør den uundværlig. Den får betydning langt ud over blot at være et erhverv. Den bliver en del af et områdes identitet og branding.

Pratt har endvidere bidraget til europæisk komparativ forskning, der ikke overraskende bekræfter, at

England er ganske langt fremme i udviklingen af kreative erhverv sammenlignet med en række andre europæiske lande.

Pratts overblik bekræftes også af en nyere rapport udarbejdet af konsulentfirmaet Ramidus Consulting Ltd sammen med The City of London og City Property Association med den spændende titel "Future Workstyles and Future Workplaces in the City of London".

Rob Harris' tilgang med denne rapport var at belyse sammenhænge mellem, hvordan udviklingen af vidensjobs påvirker behovet og priserne for fysiske rammer – eller som det blev sagt "space as a tool to express corporate culture".

Alene i City of London – altså den inderste del af London estimerer man en stigning på mere end 50.000 jobs fra 2013 og frem til 2023, og det er naturligvis ikke industriproduktion men netop vidensjobs over en bred front fra IT, finans til avanceret forretningsservice af vidt forskellig karakter. På nuværende tidspunkt har The Square ikke mindre en godt 15.000 registrerede virksomheder, og det understreger et meget vigtigt forhold; nemlig at det netop ikke er de store konglomerationer, som man ofte tror, der dominerer denne eksklusive del af metropolen London; nej det er i stedet en righoldig mangfoldighed også af meget små virksomheder. Der bor lige omkring 7.500 mennesker i byen, men tællinger viser, at godt 393.000 pendler ind hver morgen for at tage del i arbejdslivet – det er en pendling, det vil noget – i øvrigt en stigning på godt 20-25% inden for de seneste 10 år – selv i den værste finanskrisen fra 2008-2012 fik området tilført mere end 200 nye virksomheder, og der blev skabt mere end 13.000 nye jobs i samme periode, mens finanskrisen lagde alle andre økonomier ned. 80% af virksomhederne i City har færre end 10 ansatte, og der er kun omkring 250 registrerede virksomheder med mere end 250 ansatte i dette ikoniske område af London. På det praktiske plan betyder det også, at mange virksomheder kan klemme sig ind på relativt få kvadratmeter, og at virksomheder, der vælger at lokalisere sig her – og som kommer andre steder fra - tydeligvis "downsizer" og tilpasser sig den urbane tæthed.

Med udsigt til en fortsat stigning i antallet af

virksomheder og arbejdspladser, stiger også behovet for ledige kvadratmeter. Og det behov er ikke kun et kvantitativt: det er i høj grad også et sæt af kvalitative behov, fordi City's arbejdsstyrke om muligt er en af Europa mest veluddannede og ambitiøse med særlige forventninger til en spændende og varieret arbejdsdag.

Ét tal kan måske sætte de kvalitative dimensioner i relief: halvdelen af de knap 400.000 jobs i city varetages p.t. af det, man lader for Generation Y – altså den generation, der er født mellem 1979 og 2000 – fra de helt unge til de endnu meget unge.

Nøgleord for deres prioriteringer kan samles i buzzwords som:

Collaboration
Concentration
Communication
Creativity
Confidentiality
Contemplation

Og skal man oversætte det til noget konkret, man kan få øje på i bybilledet, kunne det f.eks. være: Fleksible arbejdspladser med mulighed for at skifte mellem at være på kontoret og uden for i The City – kort sagt netadgang overalt og gode opholdssteder rundt omkring i form af grønne oaser og walk&talk ruter m.m.

Veludviklede socialiserings- og netværkssteder tæt på, hvor man opholder sig til daglig.

Billige og hurtige transportmuligheder mellem bolig og arbejdssted og inden for området.

Et ordentlig og varieret udvalg af kaffesteder, restauranter, indkøbsmuligheder m.m.

Adgang til rekreative udfoldelser, motion, barer, biografteater, gallerier.

Måske er det netop en pointe, at disse faciliteter ikke skal ses som en stræben mod en traditionel work-life balance, om end det utvivlsomt også er en forudsætning. I stedet er der tale om for, at vidensarbejderen dels udfører sit arbejde i forskellige miljøer, dels kan skifte mellem selvstændigt, isoleret arbejde

og mere sociale aktiviteter af den ene eller anden art relativt hurtigt – og i løbet af arbejdsdagen og ikke kun skelne mellem arbejde og fritid.

Med andre ord: det er life-work balance i en "embedded" form i løbet af arbejdsdagen.

Måske er alle disse prioriteringer især forbundet med den helt unge generation, men det er samtidig vurderingen fra Ramidus bl.a. ud fra en række supplerende interviews i The City, at på sigt bliver de mange virksomheder som følge af samme metaforandringer i samfundet også socialt, aldersmæssigt, etnisk, kønsmæssigt og uddannelsesmæssigt stadigt mere differentieret.

Alle disse forhold vil også påvirke den måde, som virksomhederne arbejder på og bliver organiseret på. Virksomhedsorganiseringen vil afspejle fremtidens præferencer hos arbejdsstyrken. "Agility, connectivity, co-location, og "on demand offices" modsvarer flere af de kendetegn, der også karakteriserer måske især den dominerende yngre del af den store arbejdsstyrke i The City. Nu er det for alvor slut at være det samme sted i 25 år. Hierarkier og titler er kommet under pres, lige som byen vil blive præget

af et stærkt stigende antal freelancers, der hyres ind til at løse afgrænsede jobs i en given periode. Man estimerer, at den slags arbejdskraft allerede i dag i visse perioder varetager omkring 30-40% af det arbejde, der udføres i virksomhederne i The City.

Behovene går i retning af det, som Ramidus-rapporten omtaler som The "loose fit" Office, der er så fleksibelt og indeholder så mange kombinationsmuligheder, at man kan tilbyde adskillige forskellige rammer for arbejde.

Det er naturligvis ikke kun virksomhederne, der hele tiden må følge med i disse omfattende forandringsprocesser af både steder og menneskelige vilkår. Mindst lige så vigtigt er det, at developerne, der har fat i de store bygningskomplekser, forstår betydningen af disse forandringsprocesser. De skal både kunne indrette bygningsmassen efter fremtidens arbejds- og produktionsformer, men de skal samtidig skabe nogle økonomiske modeller, der er bæredygtige og kan løftes af det store antal meget små virksomheder, der fortsat synes at præge de kommende årtiers økonomi i dette område – i sandhed en udfordring.

MANGFOLDIGHEDEN OG DIVERSITETEN SOM VÆKSTHORMON

I sagens natur er det ikke indlysende let at drage et knivskarpt skel mellem vidensvirksomheder og ikke-vidensvirksomheder – selv virksomheder, som man måske ville være tilbøjelige til at placere som i sidstnævnte kategori, kan måske vise sig at være forankret i og afhængig af specialiseret viden.

En interessant rapport fra "charity-fonden" NESTA bærer titlen "The Fusion Effect" med undertitlen "The economic returns to combining arts and science skills". I korthed er det et overvejende kvantitativt studie over to forskellige typer af vidensvirksomheder. På den ene side den "klassiske" (hvis ordet klassisk giver nogen mening her) vidensvirksomhed STEM-virksomheden (science, technology, engineering and mathematics) og på den anden STEAM-virksomhed, nemlig den teknologiske vidensvirksomhed, der også har fået tilført medarbejdere inden for området "Art" forstået som "art-skills", hvilket ikke snævert må forbindes med kunst, men dækker en vifte af interessante kompetencer fra multimedier, grafisk design, design i øvrigt etc. Sprænger man alle mellemregningerne over, så peger analysen baseret på 15.000 vidensvirksomheder, at udprægede STEAM-virksomheder klarer sig bedre end STEM-virksomheder.

Det giver altså typisk positivt udslag på bundlinien, hvis virksomheden kan bygge sine aktiviteter på en fusion af mere forskellige kompetencer, der breder de traditionelle videnskabelige fagligheder ud til også at inddrage mere kreative kompetencer.

I lyset af fremtidens udfordringer med at kunne rekruttere tilstrækkeligt kvalificeret arbejdskraft peger analysen således på, at virksomheder, der har ressourcerne til at sigte bredere i deres rekruttering også får skabt et stærkere forretningsmæssigt grundlag. Uden at bevæge sig længere ind i en politisk følsom debat, end tallene kan bære, er det måske ikke forkert at hævde, at the "The Fusion Effect" – hvis tesen er rigtig – kan ses som et delvis korrektiv til en for tiden ret dominerende indvandrer- og globalkritisk diskurs.

SPØRGSMÅL TIL DET VIDERE FORLØB

Studieturen til London bekræfter i høj grad urbane virksomheders betydning som dynamo for både den lokale udvikling og i Londons tilfælde til dels også den nationale som følge af byens imponerende størrelse.

Observationerne i London giver måske også anledning til en række overvejelser og spørgsmål, som kan indgå i det videre arbejde med fænomenet på nordisk grund.

For det første er der spørgsmålet om den "kritiske masse", og hvordan den helt basalt kan skabes som grundlag for en ny klynge. Erfaringen viser, at mange klynger eller hubs har en historisk forankring de steder, hvor de opstår i den forstand, at områdets nye virksomheder kan være vokset ud af den profil og historie, som det pågældende område havde under industrialiseringen. Spørgsmålet er imidlertid: hvis man vælger at skabe en ny klynge, hvordan får man så skabt den fornødne grokraft til, at den kan udvikle sig i byer med mellem 100 og 350.000 indbyggere?

For det andet er der de forskelligartede "service-apparater", der understøtter en given klynge. I Londons tilfælde er virksomhederne så store og holdningen til den offentlige (kommunale) sektor så tilpas tvetydig, at ingen almindeligvis forventer offentlig støtte til at skabe nye innovative miljøer. Det klarer virksomhederne i al væsentlighed selv ved at betale til en fælles pulje, ansætte nogle folk, forme en bestyrelse og en organisation, der så skal understøtte udviklingen.

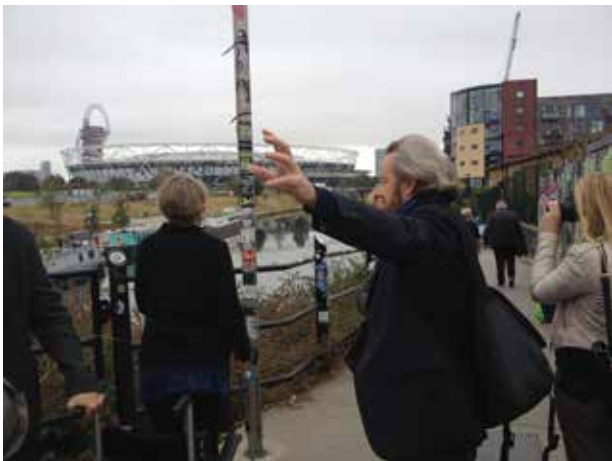
Den metode vil næppe være reel bæredygtig i de mellemstore nordiske bysamfund, hvor den traditionelle Triple Helix alliance er stærkt præget af offentligt initiativ og en forventning om, at det offentlige ofte tager hovedinitiativet, fordi der er en forventning (fra de øvrige) om, at det offentlige (kommunen) netop skal varetage helhedens interesser, mens en virksomhed i sagens natur altid først må koncentrere sig om sin egennytte, før den kaster kræfter ind i en fælles sag. Alliancerne er bestemt heller ikke fordomsfrie; snarere tværtimod. Triple Helix samarbejde mellem offentlige og private partnere i Norden er til dels mareret af gensidigt ret stereotype forestillinger om hinanden, der ikke altid er til gavn for netop samme samarbejde.

Hvordan vi i så fald får skabt den mest dynamiske og gensidigt tillidsvækkende alliance mellem den offentlige og den private sektor i forhold til at udvikle urbane virksomheder, er så et interessant spørgsmål.

For det tredje er der kulturøkonomiens generelle betydning og især, om vi også i de nordiske byer kan skabe "The Fusion Effect".

Andy Pratt understreger kulturøkonomiens globale betydning både som selvstændigt vækstområde men også om en drivkraft til at skabe vækst i andre sektorer. Og for Skandinaviens vedkommende kan vi supplere med en hurtig henvisning til en kortfattet oversigt fremlagt af Eva Engquist, og som er vedlagt som bilag. Analysen af "The Fusion Effect" peger på det samme men ud fra en lidt anden metode; nemlig at innovation og nytænkning ikke bør foregå i et lukket naturvidenskabeligt selskab men får størst succes og gennemslagskraft, når det kreative, kunstneriske er i tæt dialog med de naturvidenskabelige og logiske tænkning.

Hvis vi skalerer ned i en nordisk sammenhæng, må vi konstatere, at der ofte er ret tætte skodder mellem forskellige fag, traditioner og erhverv. Mobiliteten i Norden er på mange strækninger rystende ringe, og det ligner en udfordring, hvis vi skal blive bedre til f.eks. at rekruttere andre medarbejdere end dem, ligner os selv.

For det fjerde kunne man pege på udfordringen i, at fremtidens urbane virksomheder, hvoraf mange – jf. tallene fra London – må forventes at være meget små – i en ganske lang periode – skal kunne få råd til at lokalisere sig i byernes absolutte centre frem for i periferien eller helt uden for byen, hvor huslejerne antagelig allerede i dag er væsentligt mindre. Hvordan hænger de behov og særlige strukturelle vilkår sammen med developernes forventninger til økonomisk afkast og at prisen på de attraktive lokaliteter i bygne stiger i raket fart?

For det femte rejser spørgsmålet sig om, hvordan man faciliterer hubs og klynger i lande, hvor virksomhederne og institutionerne er så meget mindre end f.eks. i en metropol som London. Det er indlysende, at når British Library, en håndfuld universiteter og museer m.m. går sammen, så er der en vis volumen i ryggen, som man må kigge langt efter i Norden. Til gengæld har vi en række interessante aktører i civilsamfundet, som måske kunne spille en mere aktiv rolle, når vidensvirksomhedernes kreative kræfter bevæger sig væk fra de lukkede kontorer og ud i byens rum. Vores studerende er måske også væsentligt mere synlige, end de kan forekomme i en millionby som London, hvor deres tilstedeværelse primært er koncentreret omkring campusmiljøerne. Kan disse aktører spille en rolle i skabelsen af fremtidens urbane virksomheder?

Der er således flere spørgsmål, som i høj grad må uddybes i det kommende arbejde med bl.a. de nordiske Master-Class forløb, og som med stor sikkerhed også vil dukke op i NCN's kommende dialoger i øvrigt.

KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGARS BETYDELSE

(Future Workstyles and Future Workplaces in the City of London, 2015 City of London, Research Report

Finansiell- och tjänsteservice utgör 66 % av arbetsmarknaden i London.

Information och kommunikation främsta tillväxtområdena.

Närmare 392.000 arbetstillfällen.

Finans och försäkring 38 % av alla anställda.

42 % av företagen arbetar med högspecialiserad tjänsteservice.

Tjänstesektorn växte med 29 % 2009-2013.

Information och telekommunikation + 42 % under samma period.

London har ung arbetskraft i förhållande till landet i övrigt.

Arbetsplatserna måste klara 4 generationer anställda.

"The war for talent"

Pendlingstiderna talar för hemmet.

Behov av kunskapsutbyte, möta kollegor och behov att komma hemifrån talar för kontoret.

Det är inte så enkelt att man enbart arbetar på kontor eller i hemmet – arbete utförs på många olika ställen. Det blir mer en fråga om att underhålla människor och mindre om att underhålla byggnader.

Arbetsplatsens som ett uttryck för företagets/ organisationens värderingar.

Ytor för samarbete och kunskapsdelning ökar jämfört med "skrivbordsytor".

Publika ytor blir allt viktigare. <ses som en förlängning av kontoret.

Kvaliteten på ytorna mellan husen lika viktig som kvaliteten på själva byggnaden.

3.e platser som caféer bidrar till att ge ett område attraktivitet.

I får mindre men effektivare ytor.
"on-demand" - space

Mindre företag allt vanligare och allt mer betydelsefulla. Stockholms kreativa ekonomi (Stockholms län)

60.000 arbetsställen. 42 % av verksamheterna inom den kulturella och kreativa sektorn i Stockholm län.

84.000 personer anställda inom sektorn (23% av Sveriges befolkning finns i Stockholm)

Med kulturella och kreativa näringar räknas arkitektur, arkiv, design och formgivning, slöjd och konsthantverk, dataspel, foto, film, konst, kulturarv, kulturutbildning, litteratur, media, mode, musik, reklam och PR, scenkonst.

Dessa områden omsatte 2013 260 miljarder dvs 60% av omsättningen.

Ingen offentlig verksamhet som bibliotek och museer finns med i undersökningen.

The Creative Economy and the Future of Employment (april 2015)

- Man bedömer att England behöver i miljon nya jobb inom den kreativa sektorn år 2030.
- 2.6 miljoner jobb inom den kreativa sektorn är fler än inom avancerad tillverkning, finansiella tjänster och konstruktion.
- Arbeten inom kreativa industrier löper ingen eller liten risk att slås ut av automatisering i jämförelse med 40 % inom arbetskraften som helhet.
- UK skulle behöva en regional investeringsfond på 100 miljoner € inom kreativa industrier. Man behöver dessutom uppmuntra spelindustrin.

Creative Economy Employment in the US, Canada and the UK (mars 2016)

- USA har det största antalet anställda, 14.2 miljoner personer.
- Kanada har högst andel anställda inom den kreativa industrin sett i förhållande till arbetskraften 12.9%
- Antalet anställningar inom kreativa näringar ökade med 4.7% årligen i Storbritannien 2011-2013 vilket är snabbare än i USA.
- Centrum för kreativa industrin i USA är New York- Newark- New Jersey med 1.2 miljoner anställda, 12.3% av arbetsstyrkan.

Kreativa, kulturella näringar

- sysselsätter mer än 12 miljoner människor Inom EU vilket är 7.5% av alla anställda.
- Bidrar med 5.3 % av EU:s totala ekonomi. (2016).
- Utvecklingen är positiv i jämförelse med den europeiska ekonomin i stort.
- Ca 70 % av alla företag inom sektorn är enmans- eller fåmansföretag.
- Tillgång till finansiering är ett stort problem.
- Arbetar i nätverk.
- Vi behöver ökad förståelse för affärsmodeller.
- Internationalisering och export är nyckelfaktorer för att lyckas.

The Geography of Creativity in the UK. (juli 2016)

- Växte med ca 9 % mellan 2013-2014 vilket är dubbelt så snabbt som övriga branscher.
- Tillväxten är särskilt stark inom områden som design, mjukvara och annonsering.
- London och sydöstra England dominerar sektorn men spridningen inom landet är stor. Inte minst gäller det städer som Brighton, Manchester, Birmingham, Edinburgh och Glasgow. London har 37 % av alla anställda i kreativa industrier i England.
- Kopplingen till universitet är tydlig. De bildar lokala ekosystem som är en förutsättning för kreativa kluster.
- Stort internationellt utbyte är viktigt och måste uppmuntras.
- Nätverkande är ett måste för utvecklingen av den kreativa sektorn.

The Fusion Effect. The economic returns to combining arts and science skills (juni 2016)

- Sysselsätter 3.5 miljoner människor
- Omsatte 550 miljarder pund årligen.
- Dessa företag är ca 10 % mer produktiva än ett genomsnittligt företag
- De kreativa och kulturella företagen betyder mycket för ett lands innovationsförmåga.

The Great Reset, How the Post-Crash Economy Will Change the Way We Live and Work Richard Florida, 2012

- Under de tre senaste decennierna har USA:s ekonomi skiftat från till verkning och industri till professionella, tekniska och kreativa jobb, USA har lagt till 20 miljoner arbeten i den kreativa, professionella och kunskapssektorn mellan 1980 och 2006.
- Samma trend ses i norra Europa, Kanada, nya Zeeland, Australien och Japan där de kreativa arbetarna utgör 30 % - 40 % av arbetsstyrkan.
- USA kommer att addera 15.3 miljoner arbeten mellan 2008 – 2018. Nästan alla inom kreativa och professionella jobb, nästan 14 miljoner.
- Dagens ekonomi drivs i stor utsträckning av den idé- drivna , kreativa industrin som vuxit fram under två-tre decennier.

Nordic City Network's study trip to London 18-20 september

"CREATIVE URBAN BUSINESS"

Focus on new ways to organize and work together (e.g. Sharing economy).

We want to explore:

- *What does the new urban business look like?*
- *What does the future urban business demand of our cities in form of both physical and social organization?*

Day 1: SUNDAY 18th

PM

THEME: Introduction to London

PLACE: The Hoxton (81 Great Eastern St, London, EC2A 3HU)

15.00 Welcome to London (optional)

City tour - introduction to London with The Original London Street Art Tour/ Alternative London Tours

18.00 Inspirational lecture, at the Hoxton

Innovation districts - looking at the revaluing of proximity, collaboration and co-working in cities Kat Hanna, Research Manager, Centre for London

19.00 Dinner at the Hoxton

Day 2: MONDAY 19th

AM

THEME: Urban Creative Business

8.00 Departure to Old Street Station

Walk from The Hoxton to Old Street Station takes about 15 minutes.

Fastest by public transport

	4 mins	 Northern line to King's Cross St. Pancras Underground Station
Departs	15 mins	 Walk to 1 Ossulston Street, Camden
Arrives		 This journey has additional information
08:24	08:43	
	19 mins	
View Details		
< Earlier journeys Later journeys >		

Information:

Northern line towards Edgware or High Barnet leaves every 3 minutes from Old Street Station for King's Cross St Pancras Underground station. The journey with Northern Line to King's Cross Pancras Underground station takes about 5 minutes. Walk from King's Cross Pancras Underground station to King's Cross takes about 15 minutes.

9.00 Introduction to Kings Cross as a knowledge quarter, with Knowledge Quarter

WHERE TO MEET: British Library, Elliot Room (96 Euston Rd, London NW1 2DB)

10.30 King's Cross and Urban partners

Introduction to Urban Partners and their work, guided walking tour of the Kings Cross area & lunch with representatives from the companies in the Kings Cross area

WHERE TO MEET: Euston Rd.

13.45 Transport to London City University

Fastest by public transport

	3 mins	 Metropolitan line or Circle line or Hammersmith & City line to Farringdon Underground Station
Departs		 This journey has additional information
Arrives		
14:08	14:11	
	3 mins	
View Details		
< Earlier journeys Later journeys >		

Information:

Metropolitan line towards Aldgate Underground Station or

Circle line towards Liverpool Street and Tower Hill or

Hammersmith & City line towards Barking Underground Station

leaves every 3 minutes from King's Cross for Farringdon Underground Station. The journey takes about 3 minutes. Walk to London City University from Farringdon Underground Station takes about 10 minutes.

Directions to London City University: we will meet in room ALG16. 'A' signifies the 'College Building' accessed on St John Street (the entrance is under the clock), it's the old red brick building which features on the college web pages. This is on the other side of the campus to Northampton Square.

PM

THEME: How do we plan for future work?

PLACE: City University London (272-278 St John St, London EC1V 4PB)

ROOM: ALG16 (LG means lower ground floor)

- 14.30 Lecture with Nicolai Bacon founder of the organization Social life and has previously worked for Young Foundation.
- 16.00 Coffee and discussion on Nesta reports on future business

THEME: What require urban creative business of the city?

PLACE: City University London (272-278 St John St, London EC1V 4PB)

ROOM: A110

- 17.00 Lecture with Andy C Pratt, Professor of Cultural Economy/ Director of the Centre for Culture and the Creative Industries at Department of Sociology

- 18.30 Dinner (optional place)

Restaurant suggestions:

Exmouth Market – winner of our Great Street 2012 <http://exmouth.london/>

Address: Exmouth Market, London EC1R 4QL

Walk from Exmouth Market back to The Hoxton takes about 30 minutes.

£££

Moro (Moroccan food) <http://www.moro.co.uk/>
Address: 34-36 Exmouth Market, London EC1R 4QE

The Quality Chop House (British, locally-sourced and sustained food)
<http://thequalitychophouse.com/>
Address: 88-94 Farringdon Road, London EC1R 3EA

££

Caravan <http://www.caravanonexmouth.co.uk/>
Address: 11-13 Exmouth Market, London EC1R 4QD

Paesan London <http://www.paesanlondon.com/menu>
Address: 2 Exmouth Market, Clerkenwell, London EC1R 4PX

The Exmouth Arms <http://www.exmoutharms.com/>
Address: 23 Exmouth Market, London EC1R 4QL

Day 3: TUESDAY 20th

AM

THEME: Creative districts and Creative Business

PLACE: The Proud Archivist, Units W, X & Y, Reliance Wharf, 2-10 Hertford Road, London N1 5ET

08.30 Walk from The Hoxton to The Proud Archivist (ca 25 minutes)

09.00 Introduction to London's business strategy, with Ramidus Consulting

10.00 Study visits in three different groups:

CLERKENWELL (GROUP 1)

Transportation: walk from The Archivist to Laburnum Street (ca 5 minutes)

Take bus 243 towards Waterloo (the bus leaves every 10 minutes)

Get off at Hatton Garden (the journey takes about 30 minutes)

Walk to White Bear Yard (ca 2 minutes)

11.00 Ideo

PLACE: White Bear Yard, 144A Clerkenwell Road, London EC1R 5DF

Walk 10 minutes from White Bear Yard to 1 Sekforde St

12.15 Future Cities Catapult

PLACE: 1 Sekforde St, London EC1R 0BE

13.00 **LUNCH: Vietnamese restaurant Ngon ngon
(144A Clerkenwell Road London EC1R 5DP)**

HACKNEY WICK (GROUP 2)

10.00 City tour in Hackney Wick

PLACE: Starts at The Archivist

12.30 **LUNCH: Crate Brewery & Pizzeria,
(The White Building, Queens Yard, London E9 5EN)**

Day 3: TUESDAY 20th

AM

THEME: Creative districts and Creative Business

PLACE: The Proud Archivist, Units W, X & Y, Reliance Wharf, 2-10 Hertford Road, London N1 5ET

08.30 Walk from The Hoxton to The Proud Archivist (ca 25 minutes)

09.00 Introduction to London's business strategy, with Ramidus Consulting

10.00 Study visits in three different groups:

CLERKENWELL (GROUP 1)

Transportation: walk from The Archivist to Laburnum Street (ca 5 minutes)

Take bus 243 towards Waterloo (the bus leaves every 10 minutes)

Get off at Hatton Garden (the journey takes about 30 minutes)

Walk to White Bear Yard (ca 2 minutes)

11.00 Ideo

PLACE: White Bear Yard, 144A Clerkenwell Road, London EC1R 5DF

Walk 10 minutes from White Bear Yard to 1 Sekforde St

12.15 Future Cities Catapult

PLACE: 1 Sekforde St, London EC1R 0BE

13.00 **LUNCH: Vietnamese restaurant Ngon ngon**
(144A Clerkenwell Road London EC1R 5DP)

HACKNEY WICK (GROUP 2)

10.00 City tour in Hackney Wick

PLACE: Starts at The Archivist

12.30 **LUNCH: Crate Brewery & Pizzeria,**
(The White Building, Queens Yard, London E9 5EN)

LONDON DESIGN BIENNALE (GROUP 3)

Transportation:

Walk to Haggerston Rail Station (9 minutes)

London Overground towards West Croydon Rail Station (7 minutes)

District line towards Wimbledon Underground Station, Ealing Broadway Underground Station or Richmond Underground Station (12 minutes)

Walk to 150 Strand, Holborn (10 minutes)

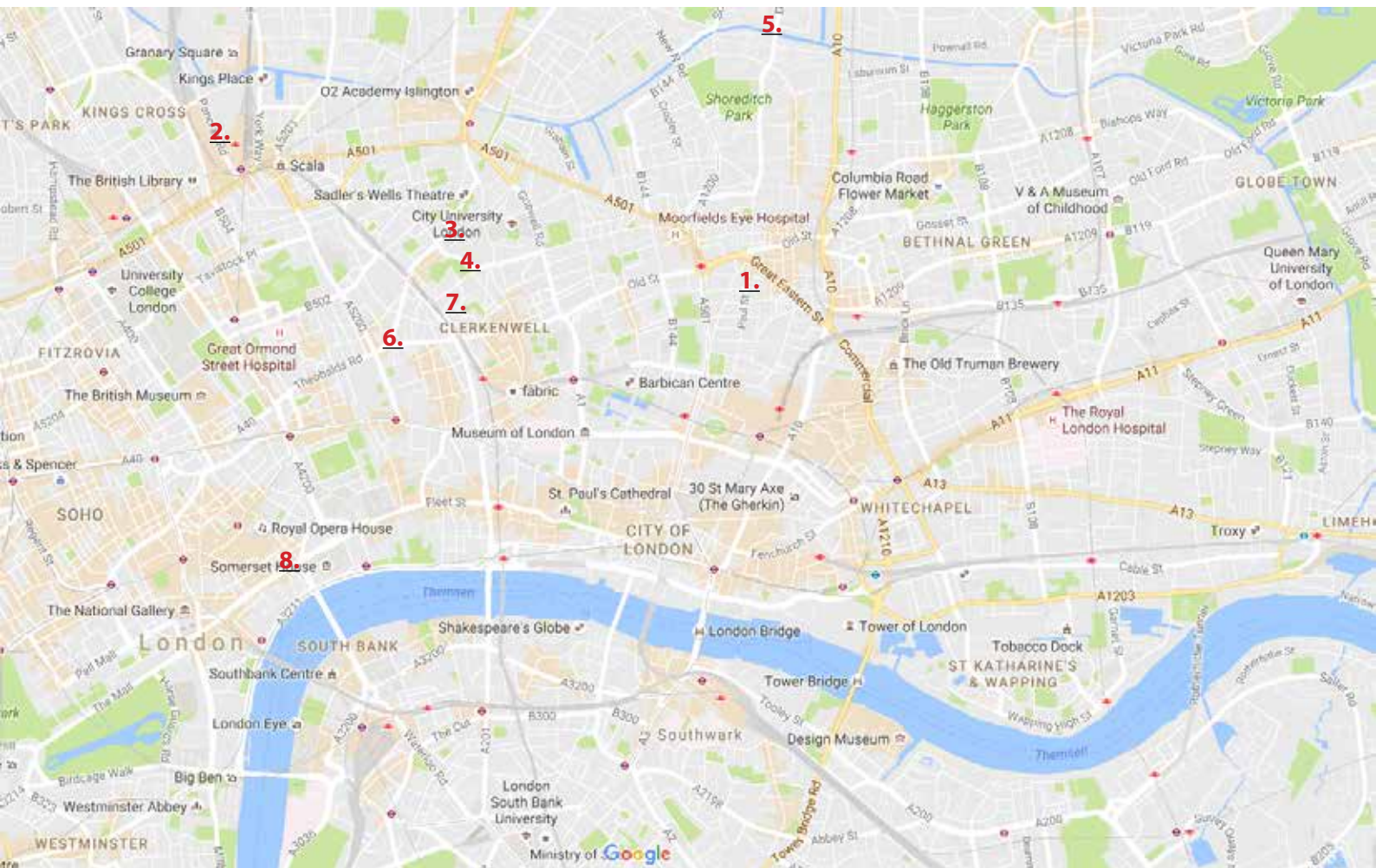
PLACE: Somerset House, Strand, London WC2R 1LA

LUNCH: optional place

PM

- 14.00 Transport back to the hotel
- 15.00 Everybody back at the hotel
- 15.15 Meeting at the hotel to reflect and sum up
- 16.00 End of program

1. Hoxton (81 Great Eastern St, London, EC2A 3HU, United Kingdom)
2. Kings Cross
3. City University London (Northampton Square, London, EC1V0HB)
272-278 St. John St, London EC1V 4PB
4. Exmouth Market, London EC1R 4QL
5. The Proud Archivist (Units W, X & Y, Reliance Wharf, 2-10 Hertford Road, London N1 5ET)
6. Ideo (White Bear Yard, 144A Clerkenwell Road. London EC1R 5DF)
7. Future Cities Catapult (1 Sekforde St, London EC1R 0BE)
8. London Design Biennale (Somerset House, Strand, London WC2R 1LA)

Contact information:

The Hoxton
81 Great Eastern St,
London
EC2A 3HU
United Kingdom

Telephone: +44 (0)20 7360 5582

Hannah Wadman
Head of Secretary Nordic City Network
Telephone: +46 709 34 23 81

Eva Engquist
Organizer
+ 46 708 57 79 14

Louise Vogel Kielgast
Organizer
+45 40 85 11 97

DELTAGARFÖRTECKNING

<i>Municipality/ participant</i>	<i>Titel</i>	<i>Organization</i>	<i>Mail address</i>
Aarhus			
Erik Jespersen	Director Technic and environment	Aarhus Municipality	ej@aarhus.dk
Anne Schmidt Andersen	Department architect	Aarhus Municipality	ansa@aarhus.dk
Stephen David Willacy	City Architect	Aarhus Municipality	stw@aarhus.dk
Eskilstuna			
Pernilla Lindström	Urban planner (Comprehensive planning)	Eskilstuna Municipality	pernilla.lindstrom@eskilstuna.se
Niklas Edmark	Deputy head business	Eskilstuna Municipality	niklas.edmark@eskilstuna.se
Isabel Gölles	CEO Eskilstuna Innerstad	Eskilstuna Municipality	isabel.golles@eskilstunainnerstad.se
Gustaf Nyman Björklund	Urban planner	Eskilstuna Municipality	Gustaf.nyman@eskilstuna.se
Fredericia			
Martin Bach Sørensen	Senior Consultant Strategic Development	Fredericia Municipality	m.b.sorensen@fredericia.dk
Susanne Lykkegaard Ryding	Consultant Strategic Development	Fredericia Municipality	susanne.ryding@fredericia.dk
Tabita Nyby	Head Design og Architectur	Fredericia Municipality	tabita.nyby@fredericia.dk
Göteborg			
Anna Noring	Business Planner	Göteborg Municipality	anna.noring@sbk.goteborg.se
Anders Svensson	Project Manager Älvstaden	Göteborg Municipality	anders.svensson@sbk.goteborg.se
Lilleström			
Ole Jacob Flæten	Mayor	Skedsmo Municipality	olejacob.flaeten@skedsmo.kommune.no
Andreas Bjørnnes	Planning and Business Manager	Skedsmo Municipality	andreasb@skedsmo.kommune.no
Anita Orlund	Adminastrive director	Kunnskapsbyen Lillestrøm	anita@kunnskapsbyen.no
Martine Matre Bonarjee	EU adviser	Skedsmo Municipality	marbona@skedsmo.kommune.no

Linköping			
Caroline Gyllemark	Planning Architect	Linköping Municipality	caroline.gyllemark@linkoping.se
Malmö			
Louise Svensson	Business development manager	Malmö Municipality	louise.svensson@malmo.se
Christine Olofsson	Director, Division for Sustainable Development	Malmö Municipality	christine.olofsson@malmo.se
Elisabeth Lundgren	Director Cultural department	Malmö Municipality	Elisabeth.Lundgren@malmo.se
Norrköping			
Linda Apelgren	City Planning Office	Norrköpings Municipality	linda.apelgren@norrkoping.se
Pontus Lindblom	Establishment Manager	Norrköpings Municipality	Pontus.lindblom@norrkoping.se
Dag Johansson	Planning Strategist	Norrköpings Municipality	dag.johansson@norrkoping.se
Trondheim			
Amund Aarvelta	Adviser	Trondheim Municipality	amund.aarvelta@trondheim.kommune.no
Umeå			
Elin Pietroni	Planning Manager	Umeå Municipality	elin.pietroni@umea.se
Margareta Rönngren	Councillor	Umeå Municipality	margareta.ronngren@umea.se
Peter Juneblad	Business Manager	Umeå Municipality	peter.juneblad@ume.se
Johan Gammelgård	Growth Officer	Umeå Municipality	johan.gammelgard@umea.se
Uppsala			
Karin Åkerblom	Process Manager Urban Development	Uppsala Municipality	Karin.Akerblom@ uppsala.se
Helena Klintström	Project manager strategic urban planning	Uppsala Municipality	Helena.Klintstrom@ uppsala.se
Vasa			
Susanna Slotte-Kock	Development director	Vasa Municipality	susanna.slotte-kock@vaasa.fi
Maria Backman	Development Manager	Vasa Municipality	maria.backman@vaasa.fi
Juha-Matti Linna	Planning Architect	Vasa Municipality	juha-matti.linna@vaasa.fi
Nordic City Network			
Christer Larsson	Chairman	Nordic City Network	christer.larsson@malmo.se
Per Riisom	Director	Nordic City Network	riisomcity@gmail.com
Hannah Wadman	Head of Secretary	Nordic City Network	hannah.wadman@malmo.se
Louise Keilgast	Project Manager	Gehl architects	Louisek@gehlarchitects.dk
Uffe Steiner Jensen	Political Advisor	Nordic City Network	uffesteinerjensen@gmail.com
Eva Engström	Chairman Task Force	Nordic City Network	uffesteinerjensen@gmail.com
Henrik Poulsen	Strategy and Communications	Nordic City Network	hp@odense.dk
Akershus fylkeskommune			
Janne Svegården	Senior Adviser	Akershus County Council Akershus County Council	janne.svegarden@afk.no
Eli Nakken Lundquist	Senior Lecturer urban development	Akershus County Council	Eli.Nakken.Lundquist@afk.no
Erlend Hanssen Sjøvik	Adviser urban planning	Akershus County Council	Erlend.Hanssen.Sjavik@afk.no
Total:	43		

Fremtidsarbejdet findes yderligere beskrevet på

www.nordicitynetwork.com

